DE HEER VAN 't KASTEEL

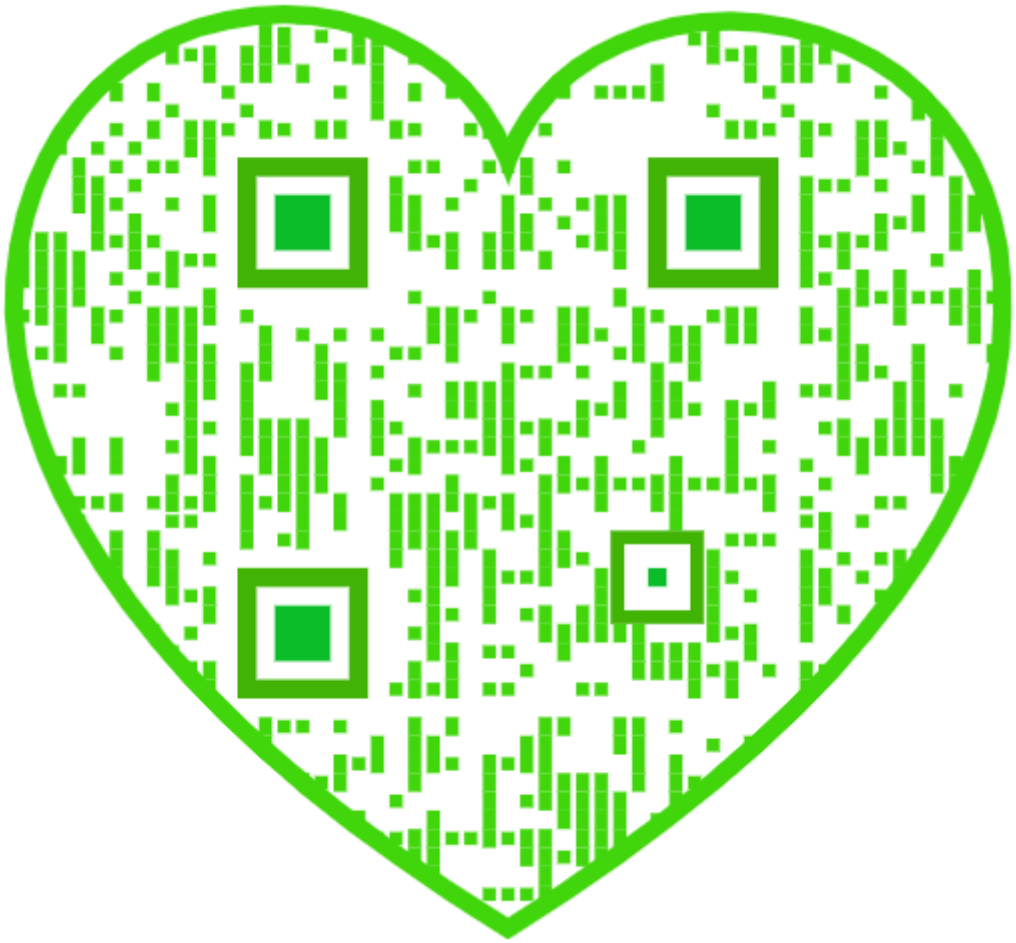

« DE HEER VAN 'T KASTEEL »

Herinneringen
VAN EEN WERELDREIZIGER

NAVERTELD

DOOR

J.-F. VINCX.

STEENBRUGGE
Firma A.-J. WITTERYCK, Drukkerij-Uitgeverij,
Baron Ruzettelaan, 164-166.
—
1935.

GANSCH DE HOEVE VIERDE FEEST. (bl. 23)

« De Heer van 't Kasteel. »

De levende Koord.

Naast onze woning is een oud kasteeltje met eigenaardigen toren, te midden van een uitgestrekten hof.

Tot vóór een vijftal jaren stond het ledig, en het onkruid tierde er welig rondom.

Dan, de week na O. L. V. Lichtmis, viel een ploeg arbeiders in huis en hof, en daags vóór Sinksen deed Godfried van Alcken zijn intrede in het kasteeltje.

Thans is de tuin met sierlijke perken doorzaaid, waarin de mooiste inlandsche en uitheemsche bloemen het oog bekoren.

De « heer van 't kasteel », zooals men in 't dorp zegt, is diep in de zeventig, maar nog flink en kranig als een man van veertig jaar.

Dagelijks kuiert hij, 's Zomers en in den Herfst, door zijn prachtigen hof, en verschijnt boven de haag zijn hooggewelfd hoofd met den sneeuwwitten haardos : zijn levendige oogen zoeken door ons hofje, en tintelen, als zij een der onzen ontwaren ; dan fluit de ouderling als een kwajongen, en hij slaat een praatje, of reikt een tuiltje over, of gooit een perzik, een abrikoos naar den kop van 't jonge volkje.

's Winters moeten wij mijnheer van Alcken opzoeken in de wijde, gezellige huiskamer, met haar wanden vol wapens, dierenkoppen, vogels uit alle streken der wereld. En wij kaarten. Doch lang om de speeltafel blijven, gaat den man niet af. Hij vlijt zich behaaglijk in zijn rieten zetel achter de groote Leuvensche stoof, vult nog eens zijn langgesteelde pijp en paft, en praat zoo gezapig, dat wij uur en tijd vergeten.

Godfried was de jongste van 't gezin en kon vijf-en-dertig jaren tellen, als zijn moeder en vader, kort na elkander, in den Heer ontsliepen. Hij leeraarde aan een hoogeschool. Van in den tijd dat hij student was, droomde hij van reizen en wetenschappelijke navorschingen ; vooral de ondergrond met zijn geheimen trok hem aan. Bij den dood zijner ouders erfde hij een aanzienlijk vermogen en aarzelde geen dag : hij vloog den aardbodem rond, en zocht en studeerde, en reisde, totdat hij eindelijk op 't kasteeltje kwam uitrusten.

Mooie dingen vertelde de wereldreiziger.

* * *

Vóór een dertig jaren doorliep hij het Noorden van Schotland.

Op een morgen vaarde hij met een paar vrienden naar een der kleinste eilanden van de Schetlanden, verspreid in den Atlantischen oceaan. Hun bootje landde op de glooiïng van een rotsachtige landtong, die afloopt naar de zee.

Daar stonden, met hun rug tegen de hooge bergen, een paar schilderachtige huizen, uit rotssteen opgetrokken en met bloemperken omgeven. Naast een der huizen was een hut, die vol netten en vischgerei hing. In het eerste huis woonde John Raldwin met vrouw en kinderen, in het andere zijn zuster Maud, die ook een eigen haard had.

In de verlaten hut hadden broeder en zuster het eerste levenslicht aanschouwd. En, als de zoon twintig jaren telde, en de dochter achttien, was daar hun vader gestorven. Moeder had er ook het hoofd neergelegd, maar dat was zestien jaar te voren.

* * *

Het gebeurde tien maanden na hun vaders dood.

De vischvangst verschafte hun het dagelijksch brood, dat wel karig was, maar aan hun geringe behoeften voldeed. En, als de vogels hun nesten op de hooge rotsen gebouwd

hadden, zochten John en Maud de eieren op. Gevaarlijke karwei, die echter een rijk loon vond. Wat geeft de jeugd om gevaar? En is juist het gevaar het aantrekkelijke niet van de moeite?

Als zware regenvlagen over het rotsgebergte slierden, en als de vorst de zee had vastgelegd, dan sloten zij hun hut en weefden touw. Die kunst hadden zij van hun vader geleerd, die een ervaren touwwever was.

Onbekommerd hadden John en Maud kunnen leven, doch hen drukte een last. En die last bestond uit de schuld van ongeveer tien Engelsche ponden, wij zouden zeggen tweehonderd-vijftig frank. Dat was voor hen een groote som, en die som afleggen, bleef voor hen een droom. Sparen? Eenige penny's elke maand. En in de slechte dagen moesten zij het spaarpotje openen, en de schuld minderde schier niet.

Was die schuld hun als een erfdeel achtergelaten? Ja. Vader was langen tijd ziek geweest, en de geneesmiddelen hadden al zijn geld verslonden. Nadat vader op den heuveltop achter het kerkje was te rusten gelegd, kwam hun buurman Henry Donald met de schuldbekentenis voor den dag. En die mijnheer Donald eischte zijn geld terug hoe eer hoe liever.

* * *

Een rustige avond in de Meimaand. Broeder en zuster zitten op de bank vóór hun woning. De zon verdwijnt in roze wolken, lichte dampen stijgen uit de zee, en meeuwen en blauwvoeten en andere vogels, die in de rotsspleten huizen, keeren alle, één voor één, naar het nestje terug. John en Maud turen de vogels na, en droomen...

Eensklaps zegt de jongeling:

— Maud, ik denk daar op iets. Ik ken het middel om twintig kronen te verdienen.

— De helft van onze schuld!... Maar... is 't wel iets anders dan een droom?..

— Neen, Maud. Ik kan de kronen verdienen.

— Laat hooren.

— Bij Mac Fordson verblijft een jonge Engelschman. Hij vroeg me dezen morgen, of er op 't eiland skua's (1) nestelden. Ik antwoordde hem, dat ik die vogels nog geen tweemaal gezien had, en dat zij van jaar tot jaar zeldzamer werden. Toen vroeg hij mij, of ik hem er een zou willen bezorgen. « Gaarne, » zei ik, « als ik hem te pakken krijg. » Dan beloofde mij de Engelschman twintig kronen voor een jongen skua en daarenboven nog een goede belooning voor de eieren, die ik zou kunnen vinden. « Staat u dat aan, vriendje? » vroeg hij tenslotte. « Ja, mijnheer, ik zal mijn best doen. »

Een wijl glanzen Mauds oogen; dan, dit vreugdevuur dooft onmiddellijk weer uit, en zij antwoordt:

— Er zijn geen skua's dan op den Herthorn. En wie daar opgaat, waagt zijn leven.

Het meisje heeft gelijk: de Herthorn is van boven zeer spits en heeft een scherpen rand; in zijn steilen wand zijn ontelbare insnijdingen, zoodat hij eenigszins aan een omgekeerde trap gelijkt. 't Is dus bijna onmogelijk de vogels te bereiken.

Op hun eilandje was er geen tweede eierenverzamelaar als John: stoutmoedig en flink, met een helder oog, vaste hand en zekeren voet klauterde hij als een berggeit. En bij het klimmen en dalen gebruikte hij, behendig en zeker, een touw met lussen, dat hij boven op de rots aan een staak vastknoopte.

Maud volgt met donkere blikken de laatste vogels, die hun nest opzoeken.

— Welnu, zustertje, zou ik het wagen?

— Wagen, John? O neen! Kent gij wel iemand, die ooit

(1) Zeldzame vogelsoort, die alleen op de rotsachtige eilanden boven Schotland bekend is.

tot in de ingewanden van den Herthorn is doorgedrongen ?

— Ik heb de zaak rijpelijk overwogen. Ik klauter tot op het toppunt ; vandaar laat ik mij met mijn touw naar beneden slingeren, en ik roof de nesten, die onder mijn hand vallen.

— Gij vergeet, dat de randen der rotsen scherp zijn als messen, die uw touw al spoedig zullen doorsnijden ; en... dan maakt onze John een tuimelaar tot in de zee,... en... dan...

— En dan,... dan zal hij zwemmen...

— Ja, zwemmen... En wat gewordt er van uw vogeltjes en uw eieren ? Verloren en dood... Voor niets zoudt gij uw leven gewaagd hebben, voor niets !...

— Alles wel en waar, zustertje-lief. Maar zoo erg zal 't niet zijn. Ik zal het touw met zeildoek en touwwerk stevig omwinden op de plaatsen, waar het tegen den rotskant schuurt. Weet gij nog iets, moedertje Maud ?

Neen, Maud weet niets meer. Stil en peinzend is zij als vastgenageld op de bank vóór de hut, terwijl haar broeder stevige oogknoopen legt in zijn touw en het met dikke lappen omzwachtelt.

Eindelijk wekt hij zijn zuster uit haar diepe mijmering :

— Maud, ik ben klaar. Morgen vroeg vertrekken wij naar den Herthorn.

De oogen van het meisje staan vol tranen.

— John, lieve John, prevelt het, ik ben zoo bang, zoo bang. Doe het liever niet. 't Geld is me welkom, ja, maar doe het niet : het is te gevaarlijk !...

— Komaan, zustertje-zoet, lacht John met den overmoed der jeugd, slaap op uw beide ooren : het touw kan niet breken !

* * *

Bij het eerste morgenkrieken waren broeder en zuster reeds op weg. John droeg een staak, een zwaren houten hamer, een groote rol touw en een langen stok. Maud was

beladen met een eierlasch, een dun touwtje, waarmede zij desnoods den stok kon laten zakken, brood en visch voor hun eetmaal en een groot scherp mes.

Na drie kwart uurs bereikten zij den top van den heuvel. De jongeling dreef den staak in een rotsspleet en hechtte er zijn touw aan. Hij hing den eierzak op den rug, gaf zijn zuster een afscheidskus, maakte een kruis en daalde als een eekhoorntje van lus tot lus naar beneden.

— Maud, galmde weldra zijn juichende stem, ziet gij de skua's? Zij vliegen weg. Ik heb hun nesten ontdekt. Laat den stok zakken.

Hij greep den stok, en met al de kracht van zijn sterke vuisten, stiet hij zich van rots tot rots; wel tienmaal moest hij die poging herhalen, voordat hij een nest in het bereik zijner handen kreeg.

Maud lag plat op de rots en staroogde naar beneden. Haar blikken vergezelden den waaghals, die van nest tot nest zwierde.

Schreeuwde daar geen vogeltje, dat John in zijn tasch stopte? Ja, hij had een jongsken en een nest eieren, en begon zich van lus tot lus op te werken. Maar de oudjes fladderden krassend om zijn kop en zouden hem wel de oogen uitgepikt hebben. John had alle moeite om ze te verjagen, en zijn touw zwaaide vervaarlijk heen en weer.

De herhaalde slingering bij het dalen had reeds het netwerk doorgesneden, en door het geweldig rukken begon het touw zelf af te slijpen.

Maud slaakte een scherpen kreet. John keek omhoog: hij zag nu, — en de angst deed zijn hart stilstaan, — hij zag, dat het touw ging breken, en dan... In koortsachtige haast vlogen handen en voeten van knoop tot knoop; al zijn zenuwen stonden gespannen. Zou hij lukken? Nog tien voet, nog acht, nog vier... Het touw brak... Maud gilde... John greep het rotspunt, dat naast hem uitstak. Boven zijn hoofd

bengelde het gerafeld eind van het touw. Zijn vingers klauwden om den gladden steen... Hoe lang nog ?...

Ook Maud zag... en riep :

— Houd vast !... Twee minuten...

— Ja,... als ik kan...

De maagd zwaaide het vlijmend mes door haar overvloedigen haartooi, eenmaal, tweemaal, driemaal : haarlange haren lagen aan haar voeten. In een oogwenk vlocht zij een koord, bond ze aan het eindje touw en wierp ze haarbroeder toe. De jongeling greep de vlecht, eerst met de eene hand, dan met de andere ; daarna sloeg hij ze hand over hand en klom traag, traag... Zijn kop stiet tegen den vooruitspringenden rand van de rots ; hij wrong er zijn lenig lichaam over, legde zijn tasch op de rotsvlakte, en... viel bewusteloos nevens zijn buit...

Hij leeft !... Goddank ! schreeuwde Maud.

Door de ontroering gebroken, plofte zij neer aan de zijde van haar broeder...

. . . . . .

Het dreigend gekras der vogels wekte hen uit hun bezwijming. Zij sprongen overeind, sloegen, verrukt, de armen om elkanders hals, en tranen van bovenmenschelijke vreugde gudsten uit hun oogen.

Aan den voet van den heuvel kwam hen de jonge Engelschman te gemoet. Hij stond stom van ontzetting : Johns kleederen hingen als flarden om zijn ledematen, en zijn aangezicht en zijn handen waren één bloedwonde ; — en de kop van het meisje had veel gelijkenis met een weide, waar hagelslag en storm het lange gras gebroken en weggewaaid hadden.

Maud lachte, en haar broeder stak den vogel en de eieren onder den neus van den wandelaar. Deze opende wijd zijn mond om te jubelen, en nog wijder opende hij zijn beurs om John te beloonen.

's Avonds moest mijnheer Henry Donald aan de kinderen van vader Raldwin een schuldbekentenis van tien ponden weergeven.

* * *

John zette de prachtige vlecht op de schouwplaat, onder een stolp, en daar boven hing hij zijn mes, waarmede zijn zuster haar weelderigen haartooi tot zijn redding had afgesneden.

Onder die trofee glanst in gouden letters :

UIT BROEDERLIEFDE GEOFFERD.

Jaar in, jaar uit draagt het messenhecht een tuiltje roode bloemen,

* * *

Een geweldige storm joeg Godfried van Alcken en zijn gezellen in het huis van John Raldwin.

Terwijl de bliksem om de woeste rotspunten vlamde, vergastte John de vreemdelingen op het verhaal van de « levende koord » ; en de moedige man eindigde met deze woorden :

« Ik ben de eerste, die uit de lenden van den Herthorn een skua heb geroofd. Zal er ooit een tweede zijn ? Ik geloof het niet... »

Herlog Dagaland.

Op de Zuidelijke kust van Finland, tusschen de kaap van Hangö en de stad Abo (1), is de Baltische zee met eilandjes en klippen doorzaaid.

Het eilandje, dat dichtst bij de kust ligt, had slechts één bewoner : Herlog Dagaland, « een der kranigste mannen, die ik ooit ontmoet heb, » voegde Godfried van Alcken er steeds vol bewondering bij, als hij over hem sprak.

* * *

Een helledonkere herfstnacht.

De storm gierde. De zee spoog witte schuimvlokken wijd en hoog. Met haar volle geweld beukte zij op het huisje, dat bij het uiterste eind van een eilandje uit rooden rotssteen stevig was gebouwd ; klei en keien rukte zij van het dak en wierp ze te pletter tegen de rotsen.

Dit huisje, — een visschershut, — telde slechts één kamertje. Terwijl de orkaan huilde, pinkelde een vetkaarsje op een blik, dat tegenover het vensterraampje aan den wand hing. Daar onder stond een kist, die tot tafel diende, vóór een houten bank, op twee houtsblokken genageld ; in den hoek, schuins over den schoorsteen, een bak, uit vier ruwe planken getimmerd : het bed van den bewoner ; op den vloer ineengerolde vischnetten ; boven den open haard een kruisbeeldje, uit schelpjes kundig samengeweven.

(1) Hangö, 6800 inwoners, Abo, 64.000 inw., ijsvrije havens in Z.-W. Finland. — Abo heeft een Finsche en Zweedsche hoogeschool ; was tot in 1819 de hoofdstad. Thans is Helsingfors (in 't Finsch Helsinki) de hoofdstad ; — 234.000 inwoners, belangrijke haven voor het Noorden.

Vóór de kist zat een oude man op den eenigen stoel, dien het armoedig vertrek bevatte. Over zijn knieën hield hij een net gespreid en in de rechter hand had hij een breinaald. Hij luisterde scherp naar het geloei en gedonder van de ontketende elementen. Op de kist lag een gebedenboek open ; daaruit las de grijsaard vurige smeekgebeden tot den Allerhoogste, die over de zee en de winden gebiedt, en tot Maria, « ster der zee ! » Wat al visschersbooten en schepen streden den laatsten strijd in het doodende zog der golven !...

Hoe oud was die man ?

Zijn eeltige, pezige handen, zijn wit gebaard gelaat, zijn diep ingezonken oogen verrieden een lange levensbaan ; maar zijn gestalte was nog recht en bonkig. Van in zijn prilste jeugd was zijn lichaam tegen storm en koude gehard, en nog trotseerde het den last der jaren.

Hij had een diep godvreezend gemoed ; en nu, nog vromer dan in zijn levensbloei, vernederde hij zich vol deemoed en betrouwen voor den Schepper van het heelal. Al de visschers, die op de eilandjes vóór Abo hun hutje hadden, kenden en beminden Herlog Dagaland.

Steeds akeliger huilde buiten de orkaan. Herlog sprong vóór het vensterruitje en streek met de hand over de oogen. Dof tuurde hij in den nacht. Een floers zakte over zijn gezicht, en een klacht steeg uit zijn boezem :

— Acht jaren, dag op dag... Dan ook brandden de golven. Er was een schip in de buurt... Het vocht als een wanhopige tegen de booze wateren. Ginds... steeg het hemelwaarts en viel,... verbrijzeld tusschen de klippen... En mijn Alv was op dat schip, mijn jongen...

Tranen parelden tusschen zijn vingers.

Dan, snel en krachtig verhief de man het hoofd.

Weg, zwarte gepeinzen ! Weg, hopeloos gedroom !... Hij ligt daar op den bodem der zee,... en wat deze grijpt, geeft ze nimmer terug...

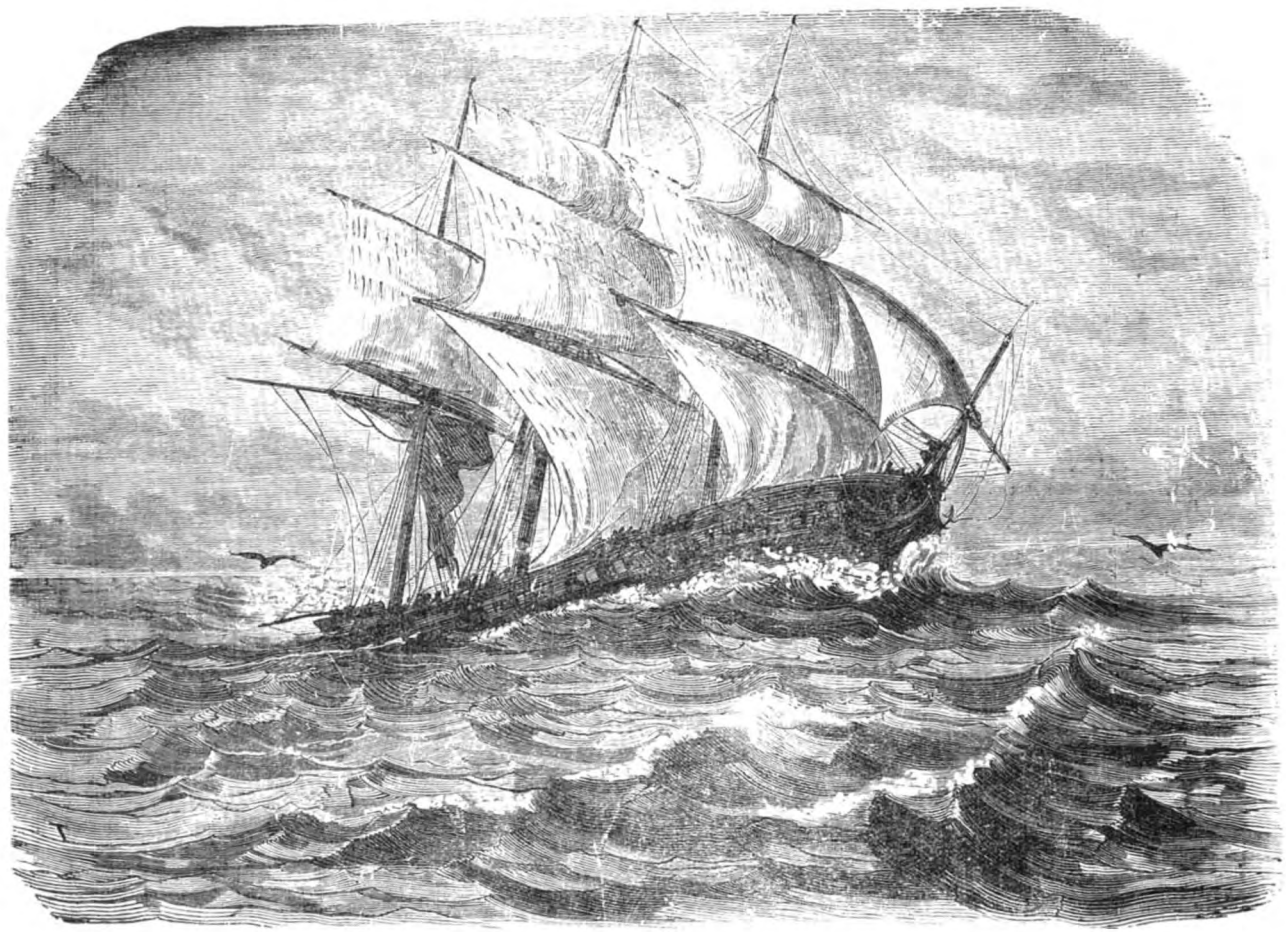

VISSCHERSBOOTEN EN SCHEPEN STREDEN DEN LAATSTEN STRIJD.

Zijn oog trachtte wederom door de duisternis te boren : zwart, ondoordringbaar zwart... Hij wist echter, welk grootsch, doch angstwekkend tafereel de natuur daar buiten ontvouwde, en hij sidderde...

Ei, de hemel scheurde, en het bliksemvuur zette de bruisende baren in een helderen dag.

Bij den ouden visscher zwol de borst, zijn gelaat schitterde van bezieling, en fier sprak zijn mond :

— O machtige zee, ik heb u doorkruist meer dan vijftig jaren, onder het gebulder van den orkaan en onder het lispelen van het zoete windje. In alle havens ben ik geland. Honderd maal heeft de dood mij tegengegrijnsd... En toch heb ik u lief, onuitsprekelijk lief... Immer betrouwde ik op den bijstand van den Hemel... Immer zag ik in 't verschiet het roode hutje, ginder, hoog in het Noorden, waar Olga mij wachtte. Zoo ging het jaren na jaren. Maar...

Wat is het leven der menschen op aard ?
't Is als de bloem, die ontluikt en ontblaart,
't Is als de rook, dien een stondje men ziet,
En eventjes walmt, en dooft in het niet !...

Mijn schip lag te Londen vóór het anker. Een driemaster uit Stokholm liep binnen, en Polse, mijn buurman, was er op en bracht mij de tijding : « Olga is dood !... » Toen ik hier wederkeerde, stond er een wiegje naast mijn bed, en daarin lag mijn Alv. Mijn leven hoorde mij niet meer toe : voortaan moest ik voor mijn zoontje arbeiden ; ik werd een kustvisscher. 't Knaapje groeide op als een boom. Vóór tien jaar deed hij zijn eerste zeereis. Twee jaren later heeft de zee mijn kind verzwolgen... O, ware ik in zijn plaats !... Maar neen ! De vinger van den alwijzen God wees mij de baan, die ik moest volgen. Ik ken elk punt onzer rotsen, elke onveilige klip ;... en... zoovelen, zoovelen heb ik aan een gewissen dood ontrukt... Alv, mijn zoon, waarom mocht ik uw schip niet ontwaren ?... Wie weet ?...

De oude loods zweeg, en zijn gedachten vlotten op de golven der herinneringen.

Een razende ruk aan de deur.

– Heere almachtig, nooit woedde zulk een tempeest... Maar... dreunt daar geen hoorn ?... Galmt daar geen bevel ?... Een schip in gevaar... Ik moet er naartoe... Uw leven, zwakke ouderling, uw leven zult gij er laten... 't Zij zoo !... Al weldoende bezwijken, moet zoet zijn... Wie weet, mijn zoon, ben ik heden niet bij u !...

De bliksem sloeg door het raam.

– Ginds !... Een driemaster. Zal hij den doodendans ontspringen ?

Dagaland knielde, strekte de armen omhoog en bad... één sekonde... Het vetkaarsje uitgeblazen, den zuidwester op den kop, de deur open...

De wind schudt zijn lichaam en smakt hem haast ten gronde.

Dagaland snelt over het pad, dat naar beneden kronkelt, springt in zijn boot, die tusschen twee rotsblokken veilig gemeerd ligt ; en, gedreven door een paar krachtige roeispanen, zwiert het vaartuig over de onstuimige baren.

Een groot schip wiegewaggelt als een notedop over de ziedende zeebergen ; het steigert hooger nog, en duikt en verdwijnt... Verzwolgen ?... Neen ! Een mast verrijst, nog één, nog één... Het gebint van den romp kraakt, in het want huilt de wind zijn akeligen doodenzang.

Zonder verademing zetten de machtige elementen hun strijd voort ; en die strijd verbittert tot een ware razernij, als zij voelen, dat op het vaartuig een man is, die kalm hun aanvallen verijdelt...

Bij den grooten mast staat die man, een oude zeeborst. Hij beveelt, en niet één is er onder de manschap, die niet met levensgevaar zijn minste bevel volvoert.

Naast den grijzen gezagvoerder staat de stuurman, een flinke jongeling. Met een stem, die dondert boven het

geraas van den orkaan, herhaalt hij de bevelen van den kapitein.

Eén wijl luwt het stormgebruis.

— Kapitein, vraagt de stuurman, weet gij, waarheen wij gesmeten worden ?

— Ik zoek en bereken. Ik geloof, dat wij de Baltische golf gaan invaren.

— In de buurt van Abo ?

— Hoe denkt gij aan Abo ?

— Abo ?... Hebt gij niet menigmaal gezegd, dat gij mij, den eenigen overlevende, op de klip vóór Abo hebt opgevischt ?

— Ik herinner het mij, ja. Doch zou het tempeest ons reeds zoo ver uit onze richting geslagen hebben ?

Het hemelsch vuur vlamt en sliert zijn verblindend licht over het dek. Aan den achtersteven rollen golven, machtiger dan al de vorige, over het schip en doen het haast kantelen.

— De drommel ! schreeuwt de kapitein, ik wil weten...

Hij lost het touw, waaraan hij zich had vastgeklampt : een rukwind vaagt hem als een pluimpje over boord.

Eén gehuil !... De ontzetting verlamt den stuurman... Doch, waar plicht gebiedt, zwijgt het hart.

De storm verdubbelt zijn woede. De eene baar na de andere zweept het vaartuig : het helt zijwaarts, helt nog en hangt zóó, het dek half in het kokend sop geplonsd... De bemanning verstijft van schrik. De stuurman beveelt :

— De masten gekapt !...

De bijlen gaan omhoog.

Daar stijgt uit de zee, krachtig en traag, het tegenbevel :

— Niet... niet... kappen !...

De handen, met de bijlen gewapend, steken wachtend in de hoogte.

— Wie zijt gij ? vraagt de stuurman. Een dwaze, die hier zijn graf zoekt ?...

— Loods ! klinkt, langgerekt, het antwoord.

De touwen rollen over boord. In den helledonker tast,

zoekt en tast de loods. Hij vat eindelijk een touw en hijscht zich naar boven. Hij wankelt naar het stuurrad, slaat er zijn gespierde hand om en beveelt :

— Op den bazaanmast... marszeil dubbel reven !

— Droomt ge ? roept de stuurman.

— Gehoorzamen !... Zoo niet gaat uw schip den kelder in.

— Marszeil bijzetten ! dondert de jonge bevelhebber.

Twee matrozen klauteren als eekhoorntjes naar het toppunt van den mast. Hijgend wacht de bemanning. Een schok: het schip valt recht.

De loods voelt zijn hart van blijdschap kloppen.

Heer, bidt hij, geef mij de kracht om mijn werk te voleinden.

De banden, die het schip omknelden, zijn gebroken : het schiet vooruit. De matrozen vliegen op elk bevel van den loods ; na een kwartuurs ervaren zij de zoete zekerheid, dat de redding daagt.

De jonge kapitein staat roerloos en staroogt. In eens vat hij de linkerhand van den ouderling en jubelt :

— Dank, dank ! Na God hebt gij ons schip behouden. Wie zijt gij ? Woont gij hier in de buurt ?

— Ja, antwoordt Dagaland, terwijl zijn oog aan het marszeil hangt, dat daar in de hoogte met witten schijn tegen den zwarten nacht afsteekt. Man, laat mij u eens beter bekijken : zoo jong,... en reeds kapitein op zulk een groot schip...

— Kapitein, neen ! Even voor uw aankomst heeft een baar onzen ouden kapitein van het dek gespoeld. Mijn gansche leven, vervolgt de jongeling met een stem, die beeft van ontroering, zal ik hem met erkentelijke liefde gedenken. Acht jaren geleden, — hij heeft het mij vóór zijn dood nog herhaald, — vond hij mij op de klip, waar ons schip gestrand was. Op gevaar van zijn eigen leven heeft hij er mij afgehaald. Sedertdien stond ik onder zijn leiding en was zijn stuurman geworden. Hoe zou ik den edelen man ooit vergeten, die voor mij een tweede vader geweest is !...

— Jongeling,... bromt de loods. Maar bij het plotse wenden van het schip zwijgt hij : zoo dicht bij de veiligheid, en nog vergaan, — neen, dat mocht niet. . . . . .

. . . . . .

Wanneer de dageraad door de wolken brak, had de loods het schip tusschen de klippen doorgevoerd. De storm bedaarde. Vroolijk danste de driemaster over de lichte baren : zon boven de hoofden, zon in de harten.

— Anker neer ! klonk het bevel van den loods.

Hij draaide het stuurrad. Het schip loefde tegen den wind, stond een oogenblik stil, schoof daarna achteruit, totdat het anker vastzat.

De ouderling rechtte zijn vermoeide, gekromde gestalte, schouwde fier over de eindelooze zeevlakte... Na het bovenmenschelijk worstelen de zege, de volle, heerlijke zege ! Den Heer zij lof en dank !...

Ginder op de landtong lachte in de gouden morgenzon zijn roode huisje. Roerloos hing zijn lichaam over de verschansing, en zijn armen bengelden ; en zijn oog streelde het dierbare plekje, daar, boven hem. Het schip lag stil, en stil was 't rondom den ontroerden droomer.

De stuurman treedt op het dek. Met gespannen aandacht beschouwt hij de eilandjes in de verte ; bij het zicht van het roode huisje brengt hij de handen aan het hoofd, en dubt, dubt... Zachtjes sluipt hij naderbij. Zie, de loods neemt den zuidwester van het warme hoofd en laat het briesje in zijn grijze haarkroon spelen. De stuurman verbleekt, wendt beurtelings de blikken van den loods naar het huisje, en van het huisje naar den loods. Plots slaat hij de armen om zijn hals en nokt :

— Vader !... vader !...

De sterke grijsaard ploft, schier bezwijmd, tegen de borst van den stuurman. Als versmacht door het licht van een te groot geluk, sluiten vader en zoon de oogen.

* * *

In de volgende Lente was Godfried van Alcken te Oslo (1) scheep gegaan met bestemming van Leningrad (2).

Voordat het schip de Finsche golf bereikte, brak een hevig onweder los.

Alv en Herlog Dagaland deden de reis mede, de eerste als stuurman, de tweede als passagier.

De oude loods nam het stuur in handen, en leidde het schip behouden naar Leningrad.

Uit dank voor de redding, verzocht de landvoogd van West-Finland, die zich onder de passagiers bevond, Alv en Herlog Dagaland, den kapitein en Godfried van Alcken (voor hem een oudbekende) op een feestmaal. Daar vertelde de gelukkige vader, hoe schoon de avond van zijn leven was, sedert de Hemel hem zijn zoon had weergeschonken.

Van Alcken heeft later vader en zoon nog tweemaal ontmoet : te Riga en te Antwerpen. Bij het vertrek uit Antwerpen hebben zij elkander een hartelijk : « tot weerziens ! » gewenscht.

(1) Oude benaming van Christiania, hoofdstad van Noorwegen. In 1925 hebben de Noren die benaming hernomen.

(2) Vroeger hoofdstad van Rusland, in 1703 door Peter den Groote, den vermaardsten van al de Russische keizers, gesticht. In 1914, bij het uitbreken van den wereldoorlog, schreven de Russen niet meer St Petersburg (zooals de stad sedert haar stichting heette), doch wel Petrograd ; in 1918 kreeg zij, tot aandenken van Lenin, een beruchten volksleider, den naam Leningrad.

Moskou is nu wederom de hoofdstad van Rusland geworden.

Een Nacht op de Antillen.

Eenmaal, zoo vertelde Godfried van Alcken, ben ik op de Antillen geweest.

Ik reisde met een koopvaardijschip van Rio-de-Janeiro naar New-York. In de haven van San-Domingo, op het eiland Haïti, legden wij aan. Ons schip had één, wellicht twee dagen, noodig om koopwaren te lossen en te laden.

Al de passagiers stapten aan wal. Terwijl wij door de mooie lanen en straten der stad schreden, ging plots het helle daglicht over tot zwarte duisternis.

O de onvergetelijke avond in dit heerlijk oord !... Zachte lucht vol balsemende geuren van duizend welriekende bloemen, en boven het hoofd een onbewolkte hemel, die zilverig tintelde met millioenen sterretjes...

Frank Mulloney, de baas van 't gasthof, waar de stuurman ons binnenleidde, was een Ier. Op zijn gelaat glom de gezonde blos der eerste mannenjaren, en zijn weelderige haarbos was gansch wit.

Na het avondmaal sprak een medereiziger van een wandeling in den hof, en ik zou hem graag vergezellen.

— Heeren, vroeg de hotelhouder, die ons naar de buitendeur zag stappen, met uw verlof, waar naartoe ?

Wij keken hem verwonderd aan.

— Den hof in ? Dit kan ik u niet beletten. Maar... doet het liever niet...

— Waarom niet ?

— Gij wandelt, gij rust op een der banken, een bloemenpriëeltje verlokt u om onder zijn loof een sigaar te rooken. Als ik u bidden mag, doet niets van dit alles.

— Wat kwaads steekt daarin ?

— Hebt gij reeds vertoefd op een der eilanden uit de Antillenzee? Neen? Dan is de plaag dezer streken u onbekend. Gij schrijdt vooruit: uw voeten kunnen op een slang trappen; gij zet u neder op een bank: een slang heeft er zich rondom gekronkeld; uit de takken der boomen vallen zij op u... Gij gelooft mij niet? Op Haïti bezwijken jaarlijks meer dan drie-honderd menschen aan de beten van dit ondier.

— En zijn die beten altijd doodelijk?

— Nadat een slang u gebeten heeft, blijft u zelden tijd tot berechten; en, zijt ge niet klaar met uw testament, dan zal het nimmer gemaakt worden.

Glimlachend zetten wij ons naast de verbruikers in de gelagkamer neder. De waard hield ons gezelschap.

— Wanneer ik twee-en-twintig jaar oud was, sprak hij, ben ik als agent van den veiligheidsdienst te San-Domingo gekomen. Hier, meer nog dan elders, krielt het van geluk-zoekers, zoo inlandsche als uitheemsche, die graag zouden leven zonder werken. Alles en eenieder waarschuwde mij elken stond: « Voor de slangen opgepast! » Ik spotte met die waarschuwing.

— Eilaas, zoo mengde zich een heer in het gesprek, daar valt niet mede te spotten. Weet ge, hoe ik kennis maakte met dit gebroed? Op een morgen zou ik mijn laarzen aan-trekken. In de eerste stiet mijn voet op mijn pennemes, dat er 's avonds te voren moest ingevallen zijn. Om te zien, of de andere laars ledig was, hield ik ze met den zool omhoog en schudde: daar viel een slang uit.

— En wat is mij onlangs overkomen? vertelde een andere bezoeker. Ik brak den vloer van mijn veranda op en vond een half dozijn van die beestjes onder de plaveien. Vet waren ze, zoo vet, dat zij er niet meer uit konden. Zij waren onder de steenen gekropen, als zij nog klein waren, en hadden al de ratten en muizen verslonden, die zij maar konden bemachtigen.

— En als gij de lade van uw nachttafel uittrekt, zullen u wellicht een paar giftige oogjes begluren.

— En als gij in een boom klautert, om een mango of een kokosnoot te plukken, zult gij meermalen een van die vreemdsoortige vogels in de takken bespeuren.

— Sterft men altijd van een slangenbeet ?

— De inlanders zeggen : neen ; ik zeg : ja ! Hun beet doodt zoo snel als een kogel. Brr ! bromde Frank Mulloney, ik griezel, als ik eraan denk... Hoe lang verbleef ik te San-Domingo ? Geen twee maand. Het eeuwig gezeur van slangen en nog slangen begon mij de keel uit te hangen. Ik had er nog geen gezien, en toch maakte ik plannen om naar het oude Vaderland terug te keeren. Maar, « de mensch wikt, en God beschikt. » 't Is tien jaar geleden, en ik ben hier nog. In 't voorbijgaan gezegd, het hotel, waarin ik mijn intrek had genomen, werd door een wervelstorm in de zee gevaagd. Ik heb het heropgebouwd, en bewoon het nog. Nu, heeren, verveel ik u niet ?

— O neen, neen, wij zijn heel en al oor !

— Op een morgen, — de zon was nog niet opgestaan, — moest ik onzen sergeant naar het binnenland vergezellen : in een hotel was een zware diefte gepleegd, en men verdacht een paar inlanders en een Spanjaard, die zich ver van de kust in een onbewoonde streek schuil hielden. De tocht kon ons verre brengen, en in vollen dag onder de gloeiende hitte van Haïti, bleef eenieder liefst binnenshuis. Het daglicht rees lief stralend boven de akkers van suikerriet en speelde met haar tooverglans tusschen de bladeren en de takken van de breedgekruinde boschreuzen. Voor mij was het een nooit gevoeld genot door deze prachtige streek te wandelen. 't Kon tien uren zijn. De zon brandde boven onze hoofden. De sergeant, die zijn vrienden wist wonen, leidde me dwars over het veld naar een groote hoeve. De oogst van het suikerriet was er volop aan gang. Twintig, dertig messen sneden het riet af, en vlijtige handen droegen de stengels

naar den molen, die ze plette. Het vuur stond gereed om het water te koken, dat uit de stengels sijpelde. Handig en vlug vorderde de arbeid. Nadat het rietwater drie- tot viermaal gekookt was, had men suiker. De oogst was prachtig gelukt, en gansch de hoeve vierde feest. Jack Kington, de pachter, riep ons met blijden overmoed het gulhartig « welkom » toe. En... « wij waren er goed, en wij bleven er lang... »

Spijtig, spijtig, zuchtte de sergeant, dat « schoon' liedekens niet lang duren... »

Te half vier stond hij van tafel op en riep :

— Master Jack, dank en vaarwel ! Mogen wij weerkeeren om uw rietwijn te proeven ?

— Blijft, heeren, blijft. Waarom reeds vertrekken ?

— Vóór zes uren moeten wij aan de hut van de « Vier Palmen » zijn.

— Als 't moet, dan moet het ! Maar eerst een glaasje van onzen jongen wijn. Kijkt, hij is juist klaar...

— Aangenomen, maar rap, als ik u bidden mag !...

De pachter bracht ons in de wijde gaanderij. De vloer lag overdekt met rietstengels. De sergeant schoof uit en viel bijna tusschen het zoete ooft.

— Opgeruimd ! beval Kington aan een Indiaan.

De knecht nam een hark, die aan den wand hing. Hij was gejaagd en « haast en spoed zelden goed !... » Het tuig ontglipte aan zijn handen en verdween tusschen den wand en de tonnen, die op het rietsuiker wachtten.

De Indiaan stak de rechterhand tusschen twee tonnen : een rauwe doodskreet... de arme man lag op den hoop stengels en hief den arm omhoog. Fijne bloedstraaltjes gudsten uit twee wonden : een slang had een ader geopend. De ongelukkige bezweek onder onze oogen.

Als voortgezweept door een dreigend gevaar, legden wij zwijgend den weg af naar de « Vier Palmen. »

't Lag in onze bedoeling er vóór zes uren aan te komen ;

want onveranderlijk op dit uur valt hier het avondduister in. De sergeant kende echter de richting, en de maan, die in haar hoogste kracht stond, hielp ons met haar zachte schijnsel.

Omstreeks half zeven bereikten wij de « Vier Palmen. » Een eindelooze, ledige vlakte, waar vier schrale palmboomen donker tegen het flauw pinkelend hemellicht afstaken.

De politiehut was geen hut, slechts eenige pijlers met een dak van palmbladeren. Toen wij naderden, zagen wij de vlammen uit de keuken hemelwaarts slaan. Die keuken was zeer eenvoudig : de agenten kookten op een houtsvuur, dat in volle lucht op een hoop steenen was aangelegd. In de open schuur vonden zij een schuilplaats.

De sergeant en de twee manschappen, die er tijdelijk verblijf hielden, riepen ons blijde toe :

— Treedt in de feestzaal, heeren, en schuift bij aan den disch !

Het avondmaal kropte mij in de keel. Ik mengde mij niet in het vroolijk gekeuvel mijner gezellen. Ik tuurde naar het uitdoovend vuur buiten de hut. Ik wenschte het gezelschap « goeden nacht, » en legde mij te rusten in een der veldbedden, aangeleund tegen de hooge pijlers, die te midden van het wachthuis het dak onderschraagden.

't Zou vroeg dag zijn, — een vermoeiende dag teweeg, — en daarom kropen mijn gezellen ook vroeg in hun kooi ; en weldra sliepen allen den slaap der rechtvaardigen.

Ik woelde in mijn bed en keerde mij om en om : de oude Indiaan zweefde gedurig vóór mijn geest. Met het schrikbeeld van zijn akeligen dood in mijn ziel sluimerde ik eindelijk in. De hoeveknecht liep als zinneloos onder de palmboomen heen en weer ; zijn oogen puilden uit zijn hoofd, en zijn armen zwierden en zwaaiden links en rechts : slangen bengelden op de takken, en stortten zich op hem, en kronkelden zich rondom zijn lichaam, en bedreigden zijn

hoofd met hun vurige tong, en een groote slang wrong haar gladde lijf om zijn hals. Waar de ongelukkige zich wendde of draaide, niets ontwaarde hij dan een wriemelend gewemel van het ongedierte. Plots huilde de arme : al het gespuis was omhoog gewipt en in de boomtakken verdwenen. Uitgeput smakte de man ten gronde en loosde een zucht van eindelooze verlichting : niet één slang had hem gebeten. O wee, daar plofte de groote slang op zijn hart en beet : de man was een lijk...

Ik schoot wakker en baadde in mijn zweet.

Na een poos viel ik wederom in slaap, en ditmaal in een vasten slaap ; en ik droomde een anderen benauwenden droom.

Een reusachtige slang wierp zich over het bed van mijn buur recht op mijn bed. Zij kroop dichter en dichter en kronkelde zich aan mijn linker zijde in elkander. Haar kop lag naast mijn wang, haar glinsterende oogen doorboorden mijn oogen, haar muil stond open, haar tong slingerde heen en weder. De schrik verstijfde al mijn ledematen, en ik sloot mijn oogen. De slang siste. Ik ontwaakte. Hemel, de gruwzame werkelijkheid lag op mijn deken met den kop niet ver van mijn kin. Had ik mij verroerd ? Ik weet het niet... Het monster opende zijn oogen en verhief den kop, en in het licht der maan zag ik zijn zwarte oogen. Die oogen rustten ijzingwekkend op mijn gezicht. Hoe lang?... Een eeuwigheid. Eindelijk viel de kop naast het lijf neder. Ik waakte,... waakte... uren lang.

Toen de dageraad de duisternis uit de schuur verdreef, stak de slang haar kop omhoog, rekte zich, ontrolde zich traag, traag, wipte op den grond en kroop naar buiten.

IJlings recht, gemikt, geschoten !...

Het gedrocht vloog omhoog, plofte neder en verroerde niet meer.

Mijn gezellen sprongen bij, en vonden mij bewusteloos vóór mijn legerstede. . . . . .

. . . . . .

In één nacht waren mijn haren wit geworden als sneeuw.

« Zijn Linkerhand... »

St-Huibrecht viel dit jaar op een Zondag.

Toen de geloovigen na het Lof huiswaarts keerden, daalde een sluier van ijzige dampen neder. Door de zware lucht vielen doffe klanken uit den hoogen toren van de kathedraal; en, als de beiaardklokjes zwegen, sloeg het horloge half vier.

Een vreemde heer, in een langen pelsmantel gehuld en het hoofd met een ottervellen pet bedekt, wandelde rond de prachtige oude kerk in Romaanschen stijl. Nadat de lofgangers waren heengegaan, trad hij binnen. Slechts een paar vrouwen en een man op krukken waren er nog, biddend vóór het rouwgestoelte op het hooge koor.

Traag schreed de bezoeker onder de gewijde beuken voort. Zijn oogen rustten vol bewondering op de kunsttafereelen en het mooie beeldhouwwerk van hoogzaal en predikstoel. Vóór het zacht pinkelend godslampje boog hij diep de knieën en bad een stond innig en vroom. Daarna draaide hij de zijbeuk in, die naar de uitgangsdeur leidde.

Nabij de laatste zuil blijft hij getroffen staan. Daar, op de bank vóór de brandende kachel, knielt een meisje. Holleblokjes heeft het aan de voeten, en om het lichaam een groote versleten sjaal, die in de lenden toegeknoopt is.

Stil schuift de heer naderbij. Het kind is dertien, hoogstens veertien jaar oud. Wat ziet het bleek ! Hoe steken de kakebeentjes door het gele velletje van het gelaat ! De heer kijkt, kijkt maar toe. Het meisje verheft smeekend de oogen naar het Kindje op den arm van St-Antonius, den geliefden Wonderdoener, wiens beeld tegen de zuil op een voetstuk troont. Traantjes sijpelen traag, traag over de dorre kaakjes.

De heer legt minzaam een hand op 's meisjes schouder. Het keert verschrikt het koppeken naar hem toe.

— Mijn kind, zijt gij ziek ? vraagt hij op zachten toon.
— Neen, Mijnheer.
— Waarom weent ge ?
— Moeder ligt al acht dagen te bed.
— En uw vader ?
— Vader is dood...
— Hebt gij nog broeders en zusters ?
— Wij zijn thuis gevijven, en ik ben de oudste.
— Wat zegt de dokter over moeders ziekte ?
— Daar komt bij ons geen dokter.

Het meisje snikt ; in schokkend gefluister welt de zucht uit haar opgekropt gemoed :

— O ware ik ziek, en... moeder... gezond !...

Een poos.

— Komt er u niemand helpen ?
— Ja, Rozeken van den groentenboer.
— Een rijke iuffrouw ?
— Ach, Mijnheer, in onze buurt wonen geen rijken.

Nog een poos.

— Hebt gij vandaag reeds gegeten ?
— Dezen morgen heb ik het laatste korst'e brood aan mijn zusjes en mijn broertje gegeven.
— Waar woont gij, kind-lief ?
— Ver van hier, aan den uitkant van de stad, op het Beggijnhofveld.
— Kom, ik ga met u mede.

.. De vreemdeling en zijn geleidster schreden een half uur later door een steegje, en verder, in 't open veld, traden zij in een krot. Naast de lage, scheefgezakte deur, een ijzeren raampje met in lood gevatte ruitjes, waarvan meer dan één door een kartonnen blaadje vervangen was ; binnen, een oude stoof met gebarsten pot, een tafel vóór een bank onder het raampje en, naast den wand aan de overzijde, een bed, een kinderbedje en een wieg, en een paar houten stoelen, één vóór het bed en één vóór de tafel.

't Donkerde stilaan, maar toch kon de bezoeker nog zien, dat alles in 't kamerken wel kaal, doch zindelijk was.

De zieke lichtte niet eens het hoofd op, als haar dochtertje binnentrad.

Broertje en zusjes liepen groote zus blij te gemoet :

— Anna, Annaken, een boterham, een boke, Annaken ?

— Hier, fluisterde de vreemdeling in 't oor van Anna, en duwde haar tien frank in de hand, haal spoedig een heelen korf boterkoeken.

De kleinen deinsden achteruit tot aan moeders bed. Deze voelde nu, dat er iets ongewoons gebeurde.

Onderwijl was de heer naderbij getreden. Onderscheiden kon hij niets meer ; want 't werd steeds donkerder. Hij vatte zacht de hand, die wit op de bedsprei schemerde, en sprak :

— Moeder, verschrik niet. De hulp is gekomen, die uw lief dochtertje aan den Hemel gevraagd heeft.

— Och, goede heer, zou 't waar zijn ?

— Ja, moeder, 't is waar !

— Mijnheer, wie zendt u naar hier ? Kent gij ons ?

— Neen, vrouwken, en dit hoeft niet.

— O, Mijnheer, 't ging met ons veel te goed... Mijn man was een schaliedekker, en deftig kwamen wij aan ons broodje. Voor twee jaren is Fred van 't dak der wolfabriek gevallen. Nog zou ik niet geklaagd hebben ; want mijn kindertjes zijn, Goddank, kloek en gezond, en ik heb handen aan 't lijf en kon genoeg verdienen, om hen zonder bedelen groot te krijgen... Maar nu, ach, nu ben ik uitgeput...

— Ja, brave moeder, uitgeput door het slafelijk werk en door het gebrek aan krachtig voedsel.

— Zijt gij een dokter, Mijnheer ?

— Neen, vrouwken. Toch zal ik u genezen. Zie, daar is Anna reeds terug. Heisa, klein kleutervolk, allen rondom de tafel ! Straks komen de bakker, de beenhouwer, de melkboer en de kolenkoopman. En morgen de naaister. Maar eerst en vooral halen wij den geneesheer. Moeder, geen zorgen meer !

Den pastoor van 't Beggijnhof moogt gij weldra verwachten. Hij zal voor u een goede woonst zoeken en u alles verschaffen, om onbekommerd den Winter door te brengen.

— Mijnheer,... o Mijnheer !...

De milddadige was reeds de deur uit, en zag den traan niet in het oog van de moeder en van haar oudste dochtertje...

Wanneer, een uurtje later, de dokter en de pastoor verschenen, spuwde de barst van den stoofpot roodlachende vonkjes, en brandde het lampje op de schouw, en doopte Polleken zijn vingertjes in het potje warme melk.

En nadat de bezoekers waren heengegaan, riep moeder haar kindertjes rondom zich, en blies Anna het lampje uit. En het zilverig maantje keek door de blauwige ruitjes en zag een roerend tooneel : Anna, het Rozenhoedje biddend met broertje op den schoot, en de andere kindertjes op hun knieën vóór het bed, waarin moeder lag, die de handen samengestrengeld had en de oogen vol lichtende glanzen naar het kruisbeeldje richtte boven de schouw. Hun vurigste dankbede ruischte hemelwaarts voor hun onbekenden weldoener.

* * *

Op Ste-Katelijne, den 25^n^ November, is 't op onze parochie groote begankenis.

Na de hoogmis drong ik met mijnheer van Alcken naar voren in de kerk, om de relikwie der heilige te vereeren.

Bij onzen terugkeer schreden wij langs de vrouwenrijen. Daar kreeg een meisje mijnheer van Alcken in 't oog. Verrast volgden hem haar blikken, en, aan 't wijwatervat gekomen, zag ik het meisje nog omkijken.

Onze buurman keerde recht naar huis, en ik bleef op het kerkplein een poosje praten met een paar vrienden. Het meisje en een vrouw, die blijkbaar haar moeder was, traden uit de kerk en kwamen naar mij.

— Mijnheer, vroeg de dochter, als 't u belieft, wie is die

flinke oude heer, met wien gij de kerk verlaten hebt? — En waar woont hij? voegde de moeder er aanstonds bij. Wij zouden hem zoo graag eens bezoeken.

— Met alle genoegen zal ik op uw vragen antwoorden. Komt mee met mij.

Op den weg naar 't kasteeltje praatten beiden geestdriftig door mekaar. Met stukken en brokken kwam ik te weet, hoe zij uit den nood gered waren, — en... de onbekende was geen onbekende meer...

Het begon reeds te duisteren, als mijnheer van Alcken hun, bij het heengaan, gulhartig de hand drukte en hun « tot weêrziens » toeriep.

's Avonds, als ik bij onzen buur kwam om te kaarten en te praten, bromde hij :

« Als ge mij nog lastige lui op den hals zendt, breek ik u den nek... »

De goede ouderling is als de man, waarvan Jezus zegt, dat « zijn linkerhand niet mag weten, wat zijn rechterhand doet. »

INHOUD.

	Bladz.
De levende Koord »	3
Herlog Dagaland	11
Een Nacht op de Antillen.	20
« Zijn Linkerhand... »	27

EIGENDOM VAN DE UITGEVERIJ.